

United Nations
Nations Unies

International
Criminal Tribunal
for the former
Yugoslavia

Tribunal Pénal
International pour
l'ex-Yougoslavie

SAOPŠTENJE ZA JAVNOST

(Isključivo za medije. Nije zvaničan dokument)

ŽALBENO VEĆE

Hag, 8. oktobar 2008.

Sažetak Presude Žalbenog veća Milanu Martiću

U nastavku se nalazi sažetak presude Žalbenog veća koju je danas pročitao sudija Pocar:

Uvodne napomene

Kao što je sekretar najavio, danas je na našem dnevnom redu predmet *Tužilac protiv Milana Martića*. U skladu s nalogom o rasporedu izdanom 29. septembra 2008. danas će Žalbeno veće izreći svoj presudu.

U skladu sa praksom Međunarodnog krivičnog suda neću čitati tekst presude osim dispozitiva. Umesto toga, ukratko ću izneti pitanja pokrenuta u žalbenom postupku i zaključke Žalbenog veća. Ovaj sažetak ne predstavlja deo pismene presude koja je jedini merodavni prikaz odluka i obrazloženja Žalbenog veća. Primerci pismene presude biće stranama u postupku stavljeni na raspolaganje po završetku današnjeg zasedanja.

Kontekst

Događaji koji su bili povod za ovaj žalbeni postupak odigrali su se u periodu između avgusta 1991. i decembra 1995. u Srpskoj Autonomnoj Oblasti Krajina (poznatoj i pod nazivom SAO Krajina) i u Republici Srpskoj Krajini (poznatoj pod nazivom RSK). Tokom predmetnog perioda Milan Martić je bio na raznim funkcijama u organima vlasti SAO Krajine, koja je kasnije prerasla u RSK. Te funkcije obuhvatale su položaj načelnika policije u Kninu, sekretara unutrašnjih poslova SAO Krajine, zamenika komandanta TO-a SAO Krajine, ministra odbrane SAO Krajine, ministra unutrašnjih poslova SAO Krajine i RSK te, od 25. januara 1994. nadalje, predsednika RSK.

Pretresno veće je konstatovalo da je Milan Martić učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu sa ciljem stvaranja etničke srpske teritorije putem raseljavanja nesrpskog stanovništva. Martiću je izrečena osuđujuća presuda za sledeća krivična dela:

- progoni, zločin protiv čovečnosti;
- ubistvo, zločin protiv čovečnosti;
- ubistvo kao kršenje zakona i običaja ratovanja;
- zatvaranje, zločin protiv čovečnosti;
- mučenje, zločin protiv čovečnosti;
- nehumana dela, zločin protiv čovečnosti;
- mučenje, kršenje zakona i običaja ratovanja;
- okrutno postupanje, kršenje zakona i običaja ratovanja;
- deportacija, zločin protiv čovečnosti;
- prisilno premeštanje, zločin protiv čovečnosti;
- bezobzirno razaranje sela, ili pustošenje koje nije opravdano vojnom nuždom, kršenje zakona i običaja ratovanja;
- uništavanje ili hotimično nanošenje štete ustanovama namenjenim obrazovanju ili religiji, kršenje zakona i običaja ratovanja; i
- pljačka javne ili privatne imovine, kršenje zakona i običaja ratovanja.

Internet address: <http://www.un.org/icty>

Media Office/Communications Service

Churchillplein 1, 2517 JW The Hague. P.O. Box 13888, 2501 EW The Hague. Netherlands

Tel.: +31-70-512-5343; 512-5356 Fax: +31-70-512-5355

Konkretno, Pretresno veće je Martiću izreklo osuđujuću presudu za deportaciju, prisilno premeštanje i progon (delimično) u smislu krivičnih dela iz okvira udruženog zločinačkog poduhvata, a za druge tačke optužnice u smislu prirodne i predvidive posledice zajedničkog cilja stvaranja teritorije pod srpskom dominacijom.

Pretresno veće je nadalje konstatovalo da je Martić naredio granatiranje Zagreba 2. i 3. maja 1995. Veće je stoga utvrdilo da on snosi individualnu krivičnu odgovornost na osnovu člana 7(1) Statuta za izdavanje naređenja u vezi sa sledećim:

ubistvo, zločin protiv čovečnosti;
ubistvo, kršenje zakona i običaja ratovanja;
nehumana dela, zločin protiv čovečnosti;
okrutno postupanje, kršenje zakona i običaja ratovanja; i
napadi na civile, kršenje zakona i običaja ratovanja.

Pretresno veće je Martiću izreklo jedinstvenu kaznu u trajanju od trideset i pet godina zatvora.

Žalbe

Milan Martić je izneo deset osnova za žalbu u vezi s Prvostepenom presudom: prvo, navod o greški u primeni prava zbog toga što presuda nije obrazložena; drugo, navod o kršenju njegovih prava da mu sudi nezavisni sud uz prezumpciju nevinosti; treće, navod o greški u primeni prava u vezi s ocenom dokaza; četvrto, navod o greški u primeni prava u vezi s udruženim zločinačkim poduhvatom; peto, navod o greškama u utvrđivanju činjeničnog stanja u nalazima o udruženom zločinačkom poduhvatu; šesto, navod o greški u primeni prava u vezi s vidom počinjenja dela izdavanja naređenja; sedmo, navod o greškama u utvrđivanju činjeničnog stanja u vezi s granatiranjem Zagreba; osmo, navod o greškama u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog donošenja pogrešnih i nedovoljnih nalaza; deveto, navod o greškama u primeni prava u vezi s odmeravanjem kazne; i konačno, navod o greškama u utvrđivanju činjeničnog stanja u vezi s odmeravanjem kazne. Milan Martić je zatražio izricanje oslobađajuće presude po svim tačkama optužnice. Alternativno, Martić je zatražio novo suđenje ili znatno smanjenje kazne.

Tužilac je izneo jedan osnov za žalbu u vezi s Prvostepenom presudom. Tužilac tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo u primeni prava kada je konstatovalo da član 5 Statuta ne obuhvata krivična dela počinjena protiv lica *hors de combat*. Tužilac je zatražio od Žalbenog veća da ispravi tu pravnu grešku, da preinači činjenične nalaze Pretresnog veća u vezi s tačkama u kojima se tereti na osnovu člana 5 Statuta i da s tim u skladu preinači Martićevu kaznu.

Nalazi Žalbenog veća

Daću sada kratki prikaz zaključaka Žalbenog veća.

U svom prvom osnovu za žalbu Milan Martić navodi da je Pretresno veće prekršilo njegovo pravo na osnovu člana 23(2) Statuta na obrazloženje u vezi sa svim zaključcima Pretresnog veća o krivici. Žalbeno veće odbacuje ovaj osnov za žalbu kao nedovoljno konkretan.

U svom drugom osnovu za žalbu Martić tvrdi da je Pretresno veće povredilo njegovo pravo da mu sudi nepristrasni sud uz prezumpciju nevinosti. Što se tiče Martićevog navoda da je Pretresno veće prilikom razmatranja dokaza u vezi s njegovom ličnošću i dobrovoljnom predajom prekršilo njegovo pravo na prezumpciju nevinosti i pravo

da se brani ćutanjem, Źalbeno veće primećuje da se osporavani delovi Prvostepene presude bave samo njegovom kaznom i da su pod diskrecionim ovlašćenjem Pretresnog veća. Druge Martićeve tvrdnje tiću se suštine nalaza Pretresnog veća, a ne prezumpcije nevinosti; Źalbeno veće se stoga na njih osvrnulo u drugim delovima Presude.

U vezi s Martićevim navodom da je prekršeno njegovo pravo da mu sudi nepristrasni sud, Źalbeno veće konstatuje da ponašanje sudija tokom suđenja nije dalo osnova za tvrdnju o pristrasnosti. Źalbeno veće stoga odbacuje Martićev drugi osnov za Źalbu u celosti.

U trećem osnovu za Źalbu Milan Martić tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo u primeni prava time što je, između ostalog, na dokaze tužioca primenilo niže standarde dokazivanja od onih koji su utvrđeni normama međunarodnog krivićnog prava.

Źalbeno veće konstatuje da je pominjanje Pretresnog veća "visokog stepena verovatnoće" u jednoj od fusnota u delu teksta koji se bavi standardom dokazivanja zbunjujuće i da nije u skladu sa standardom dokazivanja u krivićnom postupku. Međutim, Źalbeno veće se uverilo da je, što se tiće primene standarda, Pretresno veće prilikom razmatranja dokaza primenilo ispravni standard dokazivanja van razumne sumnje. Źalbeno veće stoga odbija Martićev treći osnov za Źalbu u celosti.

U ćetvrtom osnovu za Źalbu Milan Martić navodi da je Pretresno veće pogrešno primenilo pravo budući da nije na valjan naćin potanko opisalo pravna obeleŹja udruženog zloćinaćkog poduhvata. Źalbeno veće konstatuje da je Pretresno veće ispravno odredilo merodavno pravo u vezi s udruženim zloćinaćkim poduhvatom i da je na propisan naćin opisalo uslove za izricanje osuđujuće presude na osnovu tog vida odgovornosti. Źalbeno veće stoga odbacuje ćetvrti Martićev osnov za Źalbu u celosti.

U svom petom osnovu za Źalbu Martić navodi da je Pretresno veće pogrešno utvrdilo ćinjenice u svojim nalazima koji se odnose na opšte uslove iz ćlanova 3 i 5 Statuta, odnosno u vezi s postojanjem udruženog zloćinaćkog poduhvata, njegovim ućestvovanjem u udruženom zloćinaćkom poduhvatu i zloćinima poćinjenim u cilju realizacije zajednićkog kaŹnjivog cilja udruženog zloćinaćkog poduhvata. Osim toga, Martić takođe tvrdi u okviru više osnova za Źalbu da je Pretresno veće pogrešilo zato što nije na valjan naćin utvrdilo vezu između njega i glavnih izvršilaca zloćina.

Osporavajući zakljućke Pretresnog veća da su ispunjeni opšti uslovi iz ćlanova 3 i 5 Statuta, Martić tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo kada je konstatovalo da je na relevantnim podrućjima Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine tokom predmetnog vremena OptuŹnice postojao oruŹani sukob, te da su krivićna dela za koja se tereti poćinjena u kontekstu tog oruŹanog sukoba. Nadalje, Martić osporava konstataćiju da je na tim podrućjima u istom tom periodu postojao rasprostranjeni i sistematski napad na Hrvate i nesrpsko civilno stanovništvo. Źalbeno veće konstatuje da Martić tek sugeriše razlićitu interpretaciju ćinjenica od one koju je dalo Pretresno veće i da nije uspeo pokazati da je Pretresno veće pogrešilo u svojim nalazima. U skladu s tim Źalbeno veće odbija ovaj podosnov za Źalbu.

Što se tiće Martićevog osporavanja nalaza Pretresnog veća u vezi sa sukobima u Kijevu i oko tog sela 26. avgusta 1991., kao i s ultimatuumom u vezi s Kijevom, Źalbeno veće konstatuje da Martić nije pokazao da nijedan razumni presuditelj o ćinjenicama ne bi mogao doći do tog zakljućka van razumne sumnje. Veće stoga odbija te podosnove za Źalbu.

Martić tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo kada nije donelo nikakve konstataćije u vezi s kontekstom ni politićkim ciljevima srpskog rukovodstva. Po njemu, da je Pretresno veće uzelo u obzir prethodni istorijski kontekst, Veće bi shvatilo da je Martićevo zalaganje

za nezavisnu srpsku državu ili barem za značajni stepen autonomije u okviru Hrvatske predstavljalo odgovor na ciljeve hrvatskih vlasti. U onoj meri u kojoj je Martićev argument pokušaj da tvrdi kako dela za koja je proglašen odgovornim ne bi trebalo smatrati krivičnim delima budući da su predstavljala odgovor na zločine počinjene protiv njega i njegovog naroda, taj se argument mora odbiti. Žalbeno veće ponavlja da to nije valjana odbrana u kontekstu teških kršenja međunarodnog humanitarnog prava.

Što se tiče Martićevog argumenta da je Pretresno veće pogrešilo jer nije uzelo u obzir relevantne kontekstualne faktore, naročito političke ciljeve srpskog rukovodstva, Žalbeno veće se nije uverilo da je Pretresno veće pogrešilo u bilo kojem smislu. Pretresno veće je smatralo da politički ciljevi srpskog rukovodstva u smislu "ujedinjenja srpskih područja u Hrvatskoj i u BiH sa Srbijom, kako bi se stvorila jedinstvena teritorija [...] sami po sebi ne predstavljaju zajednički cilj u smislu pravnih normi vezanih za UZP, shodno članu 7(1) Statuta". Veće je međutim bilo mišljenja da "u slučajevima u kojima stvaranje takvih teritorija namerava da se postigne činjenjem krivičnih dela sankcionisanih Statutom, to može da bude dovoljno da bi predstavljalo zajednički kažnjivi cilj". Drugim rečima, Pretresno veće je konstatovalo da su se ciljevi srpskog rukovodstva "[sprovedili] putem rasprostranjenih i sistematskih oružanih napada na pretežno hrvatska i druga nesrpska područja, kao i putem činjenja dela nasilja i zastrašivanja", što je "nužno iziskivalo prisilno uklanjanje nesrpskog stanovništva sa teritorije SAO Krajine i RSK". Martić nije osuđen zbog svojih političkih stavova ili političkih ciljeva srpskog rukovodstva. Pretresno veće je zapravo konstatovalo da su Martić i druge političke i vojne vođe u sprovođenju političkih ciljeva počinili teška krivična dela.

U vezi s Martićevim tvrdnjama da nijedan razumni presuditelj o činjenicama ne bi mogao da zaključi da on namerno nije intervenisao protiv počinilaca krivičnih dela protiv nesrpskog stanovništva, Žalbeno veće primećuje da Pretresno veće Martića nije osudilo zbog njegovog propusta da interveniše protiv počinilaca krivičnih dela protiv nesrba. Pretresno veće je primetilo da "malo šta u dokazima upućuje na to da je Milan Martić delovao u pravcu preduzimanja mera da spreči ili kazni takve zločine" - što je formulacija vrlo bliska onoj iz člana 7(3) Statuta. Međutim, Žalbeno veće uzima u obzir činjenicu da se ove reči navode kako bi se utvrdilo da je Martić imao neophodnu *mens reu* da bi se smatrao krivično odgovornim kao učesnik u udruženom zločinačkom poduhvatu. Žalbeno veće smatra da nije bilo na Martiću da izvodi dokaze kako je preduzeo korake u svrhu kažnjavanja za krivična dela počinjena protiv nesrba, nego je tužilac morao dokazati da je on to propustio da učini. S tim u vezi Pretresno veće je pogrešilo. Međutim, Žalbeno veće ne smatra da je ta greška uticala na razumnost sveobuhvatnog zaključka Pretresnog veća u vezi s Martićevom *mens reom*. Shodno tome, ovaj se podosnov za žalbu odbija.

Žalbeno veće nadalje istovremeno odbacuje Martićeva osporavanja konstatacija Pretresnog veća o zločinima počinjenim u toku nekoliko oružanih sukoba srpskih i hrvatskih snaga u SAO Krajini na osnovu toga da se njima osporavaju činjenični nalazi na koje se presuda ni ne oslanja, da pogrešno prikazuju ili zanemaruju zaključke Pretresnog veća, da uključuju tvrdnje kako je Pretresno veće trebalo dokazni materijal protumačiti na neki određeni način, da obuhvataju tvrdnje koje nisu potkrepljene dokazima i da uključuju tvrdnje o tome kako se Pretresno veće trebalo oslanjati, ili ne, na određene dokazne predmete.

U odnosu na svoju osudu za zločine počinjene u Benkovcu, Martić iznosi da je Pretresno veće pogrešilo u donošenju tih zaključaka jer se oslanjalo na neosnovani i nepotkrepljeni dokazni materijal. Žalbeno veće napominje da je Tužilaštvo prihvatilo da bi te presude trebale biti poništene iz razloga pravičnosti, jer nisu bile sastavni deo navoda protiv Martića. Žalbeno veće stoga konstatuje da je Pretresno veće pogrešilo oglašivši Martića krivim za zločine počinjene u Benkovcu i poništava presudu o Martićevoj krivici po tačkama 8 i 9 u odnosu na zločine počinjene nad Ivanom Ateljom i Šimom

Čačićem u Benkovcu, kao i po tačkama 7 i 9 u odnosu na zločine počinjene nad troje dece zatočene u dečjem vrtiću u Benkovcu.

U raznim delovima svog žalbenog podneska Martić osporava konstatacije Pretresnog veća kojima se utvrđuje veza između glavnih izvršilaca krivičnih dela za koja se tereti u optužnici i njega lično. Konkretnije, Martić tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo u više navrata time što je zaključilo da su zločine počinile snage pod njegovom kontrolom ili kontrolom nekog drugog člana udruženog zločinačkog poduhvata. Žalbeno veće podseća da je u predmetu *Brđanin* Žalbeno veće zauzelo stav da se članovi udruženog zločinačkog poduhvata mogu smatrati odgovornim za krivična dela koja počinje glavni izvršioци koji nisu članovi tog udruženog zločinačkog poduhvata ukoliko je pokazano da se odgovornost za ta krivična dela može pripisati barem jednom članu tog udruženog zločinačkog poduhvata, i da je taj član preko glavnog izvršioца delovao u skladu sa zajedničkim planom. Utvrđivanje veze između krivičnih dela o kojima je reč i pojedinog člana udruženog zločinačkog poduhvata je pitanje koje treba ocenjivati od slučaja do slučaja.

Žalbeno veće je razmotrilo konstatacije Pretresnog veća o krivičnim delima po kojima je Martić oglašen krivim kao učesnik udruženog zločinačkog poduhvata kako bi utvrdilo da li postoji dovoljna veza između glavnih izvršilaca krivičnih dela i Martića ili nekog drugog člana udruženog zločinačkog poduhvata.

Pretresno veće je zauzelo mišljenje da su JNA, policija i druge srpske snage aktivne na teritoriji SAO Krajine i RSK posedovale hijerarhijsku strukturu i blisku međusobnu koordinaciju. Osim toga, Pretresno veće je došlo do zaključaka u odnosu na broj članova udruženog zločinačkog poduhvata i o Martićevom doprinosu tom udruženom zločinačkom poduhvatu. Na kraju, Pretresno veće je izričito utvrdilo da je cilj ujedinjenja srpskih područja bio sproveden „putem rasprostranjenih i sistematskih oružanih napada [...] i putem činjenja dela nasilja i zastrašivanja.“ Iako bi bilo poželjnije da je Pretresno veće izričito utvrdilo kako su članovi udruženog zločinačkog poduhvata prilikom upotrebe tih snaga delovali u skladu sa zajedničkim planom, Žalbeno veće smatra da taj propust ne čini presudu Pretresnog veća nevažećom. Takvi napadi ne bi mogli biti sprovedeni bez učestvovanja snaga pod kontrolom članova udruženog zločinačkog poduhvata.

Stoga, kada je reč o zločinima koje su počinile *Milicija Krajine*, JNA, TO, MUP ili kombinacija tih snaga u Hrvatskoj Dubici, Cerovljanima, Baćinu, Burškoj, kasarni 9. korpusa JNA u Kninu, staroj bolnici u Kninu i objektu u Titovoj Korenici, Žalbeno veće konstatuje da Pretresno veće nije pogrešilo utvrdivši da je postojala nužna veza između Martića i izvršilaca. Slično tome, Žalbeno veće nije pronašlo nikakvu grešku u konstataciji Pretresnog veća da je postojala dovoljna veza između glavnih izvršilaca i Martića kada je reč o krivičnim delima koja su u Lipovači počinile srpske paravoјne snage, krivičnih dela koja je u Škabrnji i Nadinu i u Saborskom počinile kombinovane snage voјnika JNA ili voјnika TO i drugih jedinica, te zločina progona i deportacije koje su počinili JNA, TO, *Milicija Krajine*, MUP, oružane snage odnosno pripadnici policije SAO Krajine i RSK. Žalbeno veće odbacuje ovaj podosnov za žalbu u odnosu na ta krivična dela.

Međutim, Žalbeno veće konstatuje da je Pretresno veće pogrešilo u konstataciji da je postojala nužna veza između Martića i glavnih izvršilaca u odnosu na krivična dela koja su u Cerovljanima počinili naoružani Srbi iz Živaje pod vođstvom Nikole Begovića, krivičnih dela koja su u Vukovićima i Poljanku počinili neidentifikovani Srbi ili voјnici, i krivičnih dela koja je u Vukovićima počinila kombinacija voјnika JNA ili voјnika TO i drugih jedinica. U odnosu na ta krivična dela Žalbeno veće konstatuje da je napravljena sudska greška te poništava presudu o Martićevoj krivici po tačkama 1, 3, 4, 12 i 13 u onoj meri u kojoj se ona odnosi na ta krivična dela.

Dodajem da sudija Schomburg prilaže izdvojeno mišljenje o pitanju udruženog zločinačkog poduhvata.

U svom šestom osnovu za žalbu, Martić iznosi da je Pretresno veće pogrešilo naglasivši element stanja svesti u naređivanju krivičnog dela prema članu 7(1) Statuta kada je konstatovalo da je kod naređivanja dovoljna indirektna namera. Žalbeno veće ne nalazi nikakvu grešku u pristupu koji je primenilo Pretresno veće i odbacuje Martićev šesti osnov za žalbu.

U svom sedmom osnovu za žalbu, Martić tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo kada je konstatovalo da je on 2. i 3. maja 1995. naredio granatiranje Zagreba. Žalbeno veće konstatuje da Martić nije pokazao da je Pretresno veće pogrešilo utvrdivši da je Martić sâm priznao da je naredio granatiranje Zagreba i da su posredni dokazi takođe išli u prilog konstataciji da je on *de facto* izdao naređenje. Prema tome, stoji zaključak do kojeg je „u svetlu celokupnog dokaznog materijala“ došlo Pretresno veće, odnosno da je van razumne sumnje dokazano kako je Martić naredio to granatiranje. Žalbeno veće odbacuje Martićev sedmi osnov za žalbu.

U svom osmom osnovu za žalbu Martić argumentira da je granatiranje Zagreba predstavljalo zakonitu odmazdu. On tvrdi da je Pretresno veće propustilo da razmotri nezakonitu svrhu i posledice operacije „Bljesak“ koju su izvele hrvatske snage kršeći sporazum o prekidu vatre. On argumentira da je time Pretresno veće zanemarilo relevantni dokazni materijal. Alternativno, on argumentira da je granatiranje Zagreba bila zakonita vojna akcija preduzeta u samoodbrani.

Nakon razmatranja dokaznog materijala Žalbeno veće konstatuje da Martić nije pokazao da je Pretresno veće pogrešilo kada je konstatovalo da je "M-87 Orkan" - korišten u predmetnim okolnostima - neselektivno oružje kojim se ne mogu pogađati tačno definisani ciljevi. Nadalje, Žalbeno veće se uverilo da bi svako razumno Pretresno veće moglo van razumne sumnje zaključiti da je Martić znao kakav efekat ima "M-87 Orkan" kada je naredio granatiranje Zagreba. Ovaj podnosnov za žalbu se prema tome odbacuje.

Kada je reč o Martićevom alternativnom argumentu da je granatiranje Zagreba bila zakonita vojna akcija izvršena u samoodbrani - s obzirom da Martić nije pokazao postojanje greške u zaključku Pretresnog veća da je on namerno za metu odabrao civilno stanovništvo Zagreba - taj njegov argument nužno pada. U svetlu činjenice da je zabrana napada na civile apsolutna, Žalbeno veće ne može da shvati kako bi Martićev argument da Srbi nisu bili agresori, nego su se samo branili, mogao opravdati Martićeve postupke vezane za granatiranje Zagreba.

Iz tih razloga i na osnovu ukupnog obrazloženja iz Presude Žalbeno veće odbacuje Martićev osmi osnov za žalbu.

U svom jedinom osnovu za žalbu, Tužilaštvo iznosi da je Pretresno veće pogrešilo utvrdivši da lica *hors de combat* ne mogu biti žrtve zločina protiv čovečnosti. Da bi to podržalo, Tužilaštvo tvrdi da se definicija „civila,“ kada se koristi u kontekstu zločina protiv čovečnosti, ne bi trebala ograničavati na ono kako je termin definisan u međunarodnom humanitarnom pravu, već da bi mogla obuhvatati i druge kategorije lica. Iako Žalbeno veće smatra da neki termini imaju drugačije definicije u međunarodnom humanitarnom pravu nego u međunarodnom krivičnom pravu, fundamentalne osobine koncepta civila u međunarodnom humanitarnom pravu i međunarodnom krivičnom pravu ne opravdavaju da im se dodele drugačije definicije prema članu 3 i članu 5 Statuta. Žalbeno veće stoga konstatuje da definicija civila sadržana u članu 50 Dopusnog protokola I odražava definiciju civila za potrebe člana 5 Statuta i ne obuhvaća lica *hors de combat*.

Rekavši to, Žalbeno veće napominje da se relevantnost "civilnog stanovništva" u članu 5 Statuta odnosi na okvirni uslov postojanja rasprostranjenog ili sistematskog

napada na civilno stanovništvo. Nema ničeg u tekstu člana 5 Statuta ili u ranijim pravnim izvorima Žalbenog veća čime se zahteva da pojedinačne žrtve zločina protiv čovečnosti budu civili. Lice koje je *hors de combat* može tako biti žrtva nekog dela koje predstavlja zločin protiv čovečnosti, ukoliko su ispunjeni svi drugi neophodni uslovi, uključujući taj da su zločini deo rasprostranjenog ili sistematskog napada na civilno stanovništvo.

Žalbeno veće konstatuje da je Pretresno veće u tom pogledu napravilo grešku u primeni prava, a da je nije napravilo, donelo bi osuđujuću presudu prema članu 5 za ubistvo (tačka 3), mučenje (tačka 6), nehumano ponašanje (tačka 7) i progon (tačka 1) za dela počinjena nad žrtvama koje su u vreme počinjenja dela bile *hors de combat*. Žalbeno veće konstatuje da su svi elementi tih krivična dela bili ispunjeni u odnosu na te žrtve i donosi osuđujuću presudu za ta krivična dela, s izuzetkom presude za krivična dela počinjena u Benkovcu, koju je Žalbeno veće poništilo.

U vezi s odmeravanjem kazne, u svom devetom osnovu za žalbu Martić tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo izrazivši stav da član 24 Statuta i pravilo 101 Pravilnika, koji sadrže opšte faktore koje Pretresno veće treba da uzme u obzir prilikom određivanja kazne, nisu obavezujuće prirode. On štaviše osporava poređenje svog predmeta s predmetom *Babić* u odmeravanju kazne. Žalbeno veće ne prihvata te tvrdnje o greškama.

U svom desetom osnovu za žalbu Milan Martić tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo u primeni prava i utvrđivanju činjenica prilikom utvrđivanja težine krivičnog dela kao i otežavajućih i olakšavajućih faktora. Te greške, tvrdi on, čine presudu pravno nevažećom i predstavljaju sudsku grešku. Žalbeno veće se ne slaže s Martićevom tvrdnjom da je Pretresno veće razmatralo težinu krivičnih dela koja on nije počinio. S obzirom da on ne iznosi nikakve argumente kojima bi potkrepio svoju tvrdnju, ovaj se podnosnov za žalbu odbacuje. Žalbeno veće takođe odbacuje Martićevo osporavanje načina na koji je Pretresno veće tumačilo i primenjivalo otežavajuće i olakšavajuće faktore na okolnosti ovog predmeta.

Uticaj na kaznu

Kada je reč o uticaju konstatacija Žalbenog veća na odmeravanje kazne, Žalbeno veće napominje da je prihvatilo nekoliko Martićevih podosnova za žalbu u okviru njegovog petog osnova za žalbu, kao i jedini osnov za žalbu Tužilaštva. U svetlu toga, Žalbeno veće je razmotrilo da li bi bilo primereno preinačiti Martićevu kaznu.

Novim presudama o krivici donesenim prema članu 5 Statuta obuhvaćena je puna krivična odgovornost optuženog. Međutim, Žalbeno veće konstatuje da se te presude o krivici odnose na radnje u osnovi koje je Pretresno veće već uzelo u obzir prilikom donošenja presude o krivici prema članu 3. S obzirom da su materijalna dela koja su u osnovi osuđujuće presude ista, ona ne opravdavaju povećanje kazne.

Kada je reč o presudama o krivici koje su po žalbi poništene, Žalbeno veće smatra da to ima minimalan uticaj na ukupnu Martićevu krivicu u svetlu ostalih krivičnih dela za koja je oglašen krivim i posledica koje su ta dela imala na žrtve.

S obzirom na sve navedeno, Žalbeno veće potvrđuje kaznu koju je izreklo Pretresno veće.

DISPOZITIV

NA OSNOVU člana 25 Statuta i pravila 117 i 118 Pravilnika;

IMAJUĆI U VIDU pismene podneske strana u postupku i argumentaciju iznesenu na pretresu po žalbi održanom 25. i 26. juna 2008;

ZASEDAJUĆI na javnoj sednici;

PRIHVATA peti osnov za žalbu Milana Martića u vezi s krivičnim delima počinjenim u Benkovcu (tačke 7, 8 i 9, delimično), Cerovljanima (tačke 1, 12 i 13, delimično), Vukovićima (tačke 1, 3, 4 i 12, delimično) i u Poljanku (tačke 1, 3, 4 i 12, delimično), kao i u vezi s tačkom 10, delimično;

ODBIJA sve ostale žalbene osnove koje je izneo Milan Martić;

PRIHVATA alternativni osnov za žalbu tužioca;

POTVRĐUJE kaznu u trajanju od 35 godina zatvora izrečenu Milanu Martiću, u koju će se na osnovu pravila 101(C) Pravilnika uračunati period proveden u pritvoru;

NALAŽE, u skladu s pravilom 103(C) i pravilom 107 Pravilnika, da Milan Martić ostane u pritvoru Međunarodnog suda dok se ne dovrši organizovanje njegovog transfera u državu u kojoj će odsluživati svoju kaznu.

Sudija Wolfgang Schomburg prilaže izdvojeno mišljenje.

*****

Celokupni sažetak presude možete pročitati na:
<http://www.un.org/icty/bhs/latest/press/p1287-t-summary>